

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	0
2500241 Arqueologia	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Rafael Mora Torcal

Correu electrònic: Rafael.Mora@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Els propis que marca la normativa del grau.

Objectius

- Apropar a l'alumnat a la complexitat de la interpretació de les societats caçadores recol·lectores des d'una perspectiva arqueològica
- Reflexió sobre les eines teòriques i metodològiques de l'arqueologia paleolítica;
- Sensibilitzar a l'estudiant dels criteris que defineixen als grups humans, així com de les diverses formes en que s'han organitzat social i econòmicament.
- Es pretén generar una visió crítica de l'estat dels coneixements sobre aquests temes i de com s'han generat.

Competències

Arqueologia

- Contextualitzar els conceptes de la teoria arqueològica i el seu origen, i distingir els principals debats epistemològics i metodològics en les ciències socials.
- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar les tècniques i els instruments d'anàlisi adequats als casos d'estudi.
2. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
3. Avaluar críticament les fonts i els models teòrics.
4. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
5. Conèixer els debats arqueològics principals entorn de la prehistòria.
6. Dominar els processos de canvi que es produeixen a la prehistòria.
7. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
8. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
9. Expressar-se en la llengua estudiada, oralment i per escrit, utilitzant el vocabulari i la gramàtica de manera adequada.
10. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
11. Identificar els mètodes propis de l'arqueologia i la seva relació amb l'anàlisi històrica.
12. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
13. Mantenir una conversa adequada al nivell de l'interlocutor.
14. Participar en els debats orals realitzats a l'aula de manera crítica i utilitzant el vocabulari de la disciplina.
15. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.

Continguts

1. El que hem pensat sobre nosaltres mateixos. Plantejament precientífics i científics.
2. L'evolucionisme i el paradigma sintètic.
3. Criteris i conceptes per a la seriació cultural. Dels primers assajos en les concepcions científiques
4. El concepte de caçadors recol·lectors en el marc de l'arqueologia prehistòrica i l'antropologia. Disciplines auxiliars i aproximació a les principals corrents de pensament i plantejaments teòrics per l'estudi dels caçadors recol·lectors paleolítics.
5. Els primers homínids. Models de comportament. Fites en el context evolutiu.
6. Identificant els objectes lítics. Paràmetres generals.
7. El concepte de humanitat.
8. Els orígens de la tecnologia lítica
9. Els primers instruments: El Lomekwianense i l'Olduvaià. Contexts de la Gola de Olduvai (Tanzania) i de West Turkana (Kenia). L'entorn i el mode de vida dels primers homínids: Caçador poderós o Carronyaire marginal.
10. Significat de les acumulacions d'ossos i pedres
11. H. ergaster/H. erectus i l'origen de l'Achelià en Àfrica: Alguns exemples.
12. Olduvaià i Achelià en Euràsia.
13. Origen del comportament modern. Middle Stone Age (MSA) i Late Stone Age (LSA) en Àfrica.

14. Medi i cultura en el Paleolític mig europeu. El mode de vida neandertal.

15. La transició Paleolític mig - Paleolític superior. L'aparició del Homo sapiens sapiens i la problemàtica dels últims neandertals.

16. Medi i cultura en el Paleolític superior europeu. El mode de vida dels Homo sapiens.

17. Els últims caçadors recol·lectors: epipaleolític i mesolític. Transformacions socials i ambientals en la transició vers el neolític europeu.

Metodologia

ACTIVITAT DIRIGIDA 40h

Assistència a classes teòriques dirigides per el/la professor/a.

Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el/la professor/a. Lectura comprensiva de textos.

ACTIVITAT AUTÒNOMA 90h

Estudi personal. Preparació de presentacions orals.

Recerca bibliogràfica i lectura de textos

Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.

SUPERVISIÓ DELS TREBALLS 15h.

Seguiment i comentari dels treballs particularment i en grup en el despatx.

AVALUACIÓ 5h

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques dirigides pel professor	30	1,2	3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14
Seminaris a l'aula	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15
Tipus: Supervisades			
SEGUIMENT DEL TREBALL EN GRUP i dels treballs individuals escrits	17	0,68	1, 2, 3, 8, 10, 11, 12, 13, 15
Visita optativa a algun jaciment emblemàtic (Abric Romanir, Coves de Serinyà, etc.), a definir	0	0	2, 5, 6, 10, 11
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	62,5	2,5	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 15

recerca bibliogràfica i documental	10	0,4	1, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12
Redacció de treballs escrits de comentaris de textos	17,5	0,7	2, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 15

Avaluació

La matèria s'avaluarà mitjançant presentacions orals i seminaris (individuals i en grups):

Els i les alumnes han de participar activament en les discussions a classe durant les exposicions teòriques i especialment en els seminaris de discussió (10h de seminaris). 5%

Els i les alumnes han de fer un treball de grup i presentar-ho per a la seva discussió a classe (la presentació 1,5 hores). 40%

Els i les alumnes hauran de fer treballs, ressenyes, resums i comentaris analítics sobre els textos i altres documents (55%).

RE-AVALUACIÓ

Es farà una prova oral (1,5 hores max.) sobre tota la matèria tractada en les classes teòriques i seminaris. Només es podran acollir a la re-avaluació l'alumnat que hagi presentat els treballs escrits.

En cas de no haver participat adequadament en el treball col·lectiu la prova oral es complementarà amb una prova escrita i es perllongarà fins a 3 hores.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació en els debats a classe	5	0	0	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15
presentació d'un treball de grup	40	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Realització d'exercicis orals i escrita	55	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15

Bibliografia

Binford, Lewis Roberts: En Busca del pasado : descifrando el registro arqueológico

Binford, Lewis Roberts: [Nunamiut : ethnoarchaeology](#)

Binford, Lewis Roberts: [Constructing frames of reference : an analytical method for archaeological theory building using hunter-gatherer and environmental data sets](#)

The Cambridge Enciclopedia of hunter-gatherer

[The Cambridge Encyclopedia of human evolution](#)

CELA CONDE, C.J., AYALA, F.J. 2001. Senderos de la evolución humana. Madrid: Alianza

COHEN, M.N. 1981. La crisis alimentaria de la prehistoria. Madrid, Alianza Universidad

DENNELL, R. 1987. Prehistoria económica de Europa. Barcelona, Critica

Estevez, Jordi. [Catástrofes en la prehistoria](#)

Estevez, Jordi. [Una Historia de la investigación sobre el paleolítico en la Península Ibérica](#)

GAMBLE, C. 1990. El poblamiento paleolítico de Europa. Barcelona, Crítica

MOURE, A.; GONZALEZ, M.R. 1992. La expansión de los cazadores. Paleolítico Superior y Mesolítico en el Viejo Mundo. Madrid, Síntesis

QUEROL, M. A. 1991. De los primeros seres humanos. Madrid, Síntesis

RAMOS MUÑOZ, J. 1999. Europa Prehistórica. Cazadores y Recolectores. Madrid: Sílex

Gould, Stephen Jay La Estructura de la teoría de la evolución

STRINGER, C.; GAMBLE, C. 1996. En busca de los Neandertales. Barcelona, Ed. Crítica

VVAA [Politics and history in band societies](#)

Es completará un dossier amb Articles de les revistes que estarà penjant en un reservori digital:

Revista Atlántica mediterránea de Arqueología Social

Current Anthropology

Journal of Human Evolution

Science